

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Aineellisen avun liitännäistoimet ja yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa

Ritva Liukonen
Erityisasiantuntija
25.1.2024

Julkinen sektori ja aineellinen apu

- Keskeinen julkisen sektorin tehtävä on pyrkiä turvaamaan jokaisen oikeutta vähintään välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon etuus- ja palvelujärjestelmän kautta, eikä tätä vastuuta voida siirtää vapaaehtoistoiminnalle
- Kuitenkin vapaaehtoistyö ja järjestötoimijat muodostavat äärimmäisen tärkeän osan kansalaisia kohtaavaa ja auttavaa toimintaa, jonka mahdollisuudet tavoittaa köyhyydessä eläviä on monessa tapauksessa paremmat kuin julkisen palvelujärjestelmän
- Onkin tärkeää, että kanavat julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyölle ovat moninaiset ja suhteellisen vakaat. On tärkeää, että työnjako on toimijoiden kesken selkeä ja heillä on resursseja tehdä työtään.
- Ruoka- ja aineellinen apu on haasteellinen ja vaikea asia suhteessa sosiaaliturvajärjestelmään; ”Sellaista apua hyvinvointivaltiossa ei tule olla”- slogan ei näytä vaikuttaneen poliittisesti kiperän ilmiön häviämiseen

Ruoka-aputoimintaan tällä hetkellä liittyviä rahoituskanavia

- yksityishenkilöiden tai elinkeinoelämän lahjoitukset ja vapaaehtoistyö
- kuntien tai hyvinvointialueiden mahdolliset järjestöavustukset

STM:n hallinnonalalla:

- STEA-rahoitus järjestöjen terveyttä ja hyvinvointia edistävään toimintaan (kehittämistoiminta)
- STM:n kertaluonteinen valtionavustus eräät erityishankkeet –momentilta (eduskunnan ”joululahjarahat”)

TEMin hallinnonalalla:

- ESR + aineellisen avun valtionavustus (ruokakortit, osallisuutta edistävä toiminta)

Ruokamenot osana toimeentulotukea ja myös hyvinvointialueen sosiaalihuollon lakisääteisiä tehtäviä

- Viimesijaisen sosiaaliturvan eli käytännössä toimeentulotuen avulla turvataan jokaisen oikeus vähintään välttämättömään toimeentuloon.
- Toimeentulotuen perusosa on kiinteä summa niistä menoista, jotka on tarkoitettu jokapäiväisen elämän välttämättömiin menoihin kuten ruoka ja vaatteet. Lisäksi huomioidaan asumisesta, terveydenhuollosta ja muista yksilöllisesti välttämättömäksi arvioiduista tarpeista aiheutuvia kustannuksia.
- KELA:n ja hyvinvointialueiden sosiaalihuollon on yksilöllisesti arvioitava apua tarvitsevien ihmisten tilanne myös ravintomenojen osalta kiireellisissäkin tilanteissa.
- Toimeentulotuki voidaan erityisestä syystä tai asiakkaan toiveesta maksaa myös maksusitoumuksena ruokaan.

Liitännäistoimista maksukorttien jaon yhteydessä

- Osana hanketta kohderyhmälle tarjotaan aineellista apua maksukortteina elintarvikkeiden ja perushyödykkeiden hankintaan. Lisäksi hankkeiden avulla edistetään vähävaraisten ohjaamista muiden palvelujen piiriin, heidän työllistymis- ja opiskelumahdollisuuksiaan sekä muuta yhteiskuntaan integroitumista.
- Hanketoimijan liitännäistoimissa keskeistä on kohdata ja tavoittaa tuen tarpeessa olevia henkilöitä
  - Palveluohjaus, rinnalla kulkeminen, yhteinen tekeminen
  - Ammatillisella ja vapaaehtoisella erilaiset vastuut
- Mahdollisia virallisen järjestelmän palvelutarpeita ovat asiakkaiden mahdollinen sosiaaliturvan alikäyttö, selvittämättömät velkakysymykset, työllistymisen esteet, muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeet

Pohdittavaa suhteessa maksukorttien jakoon sosiaalihuoltoon linkittyvissä tilanteissa

- Sosiaalihuolto pääsääntöisesti tuntee asiakkaansa ja lakisääteisesti kirjaa asiakastyötä. Jos sosiaalihuolto osallistuu maksukorttien jakoon, on pohdittava käytännöt siten, että asiakkaan oikeus anonyymiin asiointiin mahdollistuu (matalan kynnyksen palveluyksiköt, joissa asiakkaat muutenkin asioivat anonyymisti tai yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa)
- Maksukorttina saatua apua ei tule ottaa huomioon toimeentulotukea myönnettäessä – edes ajatuksellisesti. Jos asiakkaan taloudellisen tuen tarve tunnistetaan sosiaalihuollossa, tuki on myönnettävä sieltä, eikä korvata maksukorttijaolla.
- Asiakasta ei tule aktiivisesti poisohjata virallisesta palvelujärjestelmästä maksukorttijakoon vaan ohjauksen tulisi toimia toiseen suuntaan: työntekijät jalkautuvat sinne, missä asiakkaita kohdataan tai maksukorttien jakajat neuvovat ja ohjaavat palvelujärjestelmän pariin.

Kiitos!